

Slovenski GLASNIK.

Lepoznansko-podučen list.

List 11. V Celovcu 1. junija 1867. Letnik X.

Ilijade šesti spev.

(Poslovenil Fr. Celestin.)

(Diomédes in Glávkos. Hektor in Andrómaha)

(Konec).

- Višinja reče takó, odide od doma pa Hektor
Sopet po potu tem istem po ulicah zidanih krasno.
Ko pa dospè gredé skoz mesto veliko do skajskih
Vrat — ker ravno tù je hotel iziti na polje —
Žena Andrómaha tù bogáta naproti mu ravno
- 395 Hitro priteče, hči junáka Ejetijóna,
Onega, kateri prebival pod lesovitim je Plakom,
V Tebah pod Plakom, možé vladaje Kilikijance;
Hčerko njegovo zasnubil je Hektor z opravo jekleno.
Ta mu naproti je prišla, družica pa ž njo je hodila
- 400 Dete nježno noseča na nedrijih, čisto še mlado,
Hektorju sina preljubega, zvezdi podobnega svitli,
Kterega Hektor zval je Skamándrija, ali vsi drugi
Astijanákta, saj Hektor edini branil je Iljon.
Nasmejál pa se on je, tiho gledaje otroka.
- 405 K njemu pa blizo pristopi Andrómaha, solze livaje;
Roko tù mu podá, govóri pa besede in pravi:
„Oj ti nesrečnež, zatrè te pogum še, in nič se ne smili
Nježen ti sinček, ni jaz nesrečna, ki kmalo bom vdova
Tvoja! Ker pobili te v kratkem bodo Ahajci,
- 410 Vsi vkup prilomastivši; najbolje pa meni bi bilo,
Ko bi tebe zgubila, verniti v zemljo se, saj ne
Bode veselja mi več, če tebe doseže osoda,
Ampak le reve, saj nimam očeta ni matere ljube.
Ker ubil očeta je mojega hrabri Ahilej,
- 415 Kilikijáncev razrušil pa mesto prijetno in lepo,
Tébe z vrati visocimi, ubil pa je Ejetijóna,

- Vendar ni mu orožja pobral, ker bal se je v srcu ;
 Ampak sežgál je je s krasno, umetno kovano opravo,
 Tudi postavil gomilo mu ; krog pa vsadile so jelše
 420 Vile planinske, hčere egido vihtóčega Zena.
 Sedem tudi imela sem bratov v očetovem domu,
 Eden in isti dan pa v Hád so se vsi preselili :
 Vse pobíl junaški je brzonogi Ahílej
 Pri počasnih govédih in belorumenih ovčicah.
 425 Mater, ktera vladala je lesovitim pod Plakom ,
 Sin je pripeljal potém s pridobitkom obilnim še drugim.
 Brž jo je, sicer oprostil prejevši odkúp neizmeren :
 Ali domá ustrelí jo streloljuba Artemis.
 Hektor, oj tí si tedáj mi oče in mati preljuba,
 430 Tí si edini mi brat, in tí mi zaročnik cvetóci !
 Ali sedaj se usmili, ter tukaj ostani na stolpu,
 Sina nikár si ne stori sirote, sopruge pa vdove !
 Vojsko na smokvin griček postavi, kjer se najlaglje
 Pride v mesto, ter dobí se z naskokom zidovje !
 435 Trikrat poskušáli tam so naskók najboljši junaki
 Krog Ajantov obéh in slovečega Idomenéja,
 Krog Atrídiv in krog Tideja hrabrega sina :
 Ali je dal jim sovèt kdo v vedeževanji izurjen,
 Ali pa samo srcé je spodbada, ter jim veleva“.
 440 Njej odgovarja na to pa Hektor s kacígo grivato :
 „Tudi mene skerbí to zares, oj žena, pa silno
 Bilo Trojancev me sram in Trojank bi repače nosečih,
 Ko bi kakor plašljivec od daleč ogibal se boju.
 Tega mi tudi srcé ne veleva, saj znam se junaško
 445 Vesti zmeraj, ter se boriti pri pervih Trojancih,
 Varovati veliko očetovo slavo in svojo !
 Ali prepričan zarés sem trdno v srcu in v duhu :
 Dan bo napóčil, da takrat padlo bo Ilios sveto,
 Prijamus, in pa v kopji preslavnega Prijama ljudstvo.
 450 Ne težé me takó pa Trojancev reve prihodnje,
 Da še celó ne Hékabe, tudi ne Prijama kralja,
 Niti vseh bratov, ko bi jih mnogo vrlíh junakov
 Popadalo v prah pod meči sovražnikov naših,
 Kakor tvoje, če kdo bi Ahajcev oklepe nosečih
 455 Jokajočo odpeljal te, dan svobode ti vzevši,
 Ko bi v Argah bivaje tí drugi predla tekanje,
 Ali nosila vodó iz Meséjde al' Hiperéje
 V britki nevolji, pregorka pak bi te morala sila !
 Djal bi nekteri pač tù vidé te solzice točečo :
 460 Hektorja žena je ta, ki prvi bival je v boju
 Konjekrotilec Trojancev, borečih okoli se Troje.
 Blizo takó bo govoril nekteri ; prevzela pa žalost
 Nova te bode, možá zgubivšo robstva branilca
 Ali mrtvega naj pokrije nasuta me zemlja,
 465 Preden začujem upiti te ter te odpeljejo vragi“.
 Seže pa rekši takó po sinčeku Hektor sloveči,

- Ali dete nazaj se v naročje dojnice z opasom
 Lepim stisne kričé, ljubečega otca se zbavši,
 Svitle oprave plašé se in pa tresoče se grive ,
- 470 Ktero je videlo z vrha kacíge pregrozno migljati.
 Oče ljubeči na glas se zasmeje in mati čestita.
 Urno z glave potegne kacígo Hektor sloveči ,
 Ter jo položi doli na tla svitlo bliščečo.
 Ko pa je ljubega sina poljubil in pestoval v rokah,
- 475 K Zenu zamóli glasno in k drugim bogovom in reče :
 „Zen in vi drugi bogovi, oj dajte, da tudi bo ta-le
 Sin moj, kakor sem jaz izbóren med vsemi,
 V moči odličén takó in da v Ilju bo vladal mogočno.
 Naj porekó pa kedaj : zeló je prekosil očeta ,
- 480 Ko se iz vojske bo vrnil, krvavo orožje pa nesel
 Vbivši sovraga, in mati naj veseli pa se v srcu !“
 Rekši takó položi na roke ljubi suprugí
 Svojega sina, ta ga še stisne na prsi dišeče,
 Solznih očí se smehljaje ; stori se pa ino suprugú,
- 485 Boža z rokó jo ljubó, govóri pa besede in pravi :
 „Oj predraga, nikar ne žalúj preveč mi v srcu,
 Saj me k Hadu nikdó osodi vkljub spravlil ne bode ;
 Ali, menim, vbežáti osodi ne more nobeden
 Niti plašljivec niti junák, vsak kdor se rodil je.
- 490 Ti pa pojdi domú in svoja dela opravljaj ,
 Návoj in preslico, pak velévaj svojim družicám
 Delo opravljáti. Možjé pa skerbé naj za vojsko
 Vsi vkup, najbolj pa jaz, kateri prebivajo v Ilju“.
 To le izusti in vzame kacígo Hektor sloveči
- 495 Z grivo ozalšano, tu pa odšlá je ljubljena žena,
 Oziraje nazaj se, solzé tekoče livaje.
 Kmaló dospela potém je v palačo zidano krasno
 Hektorja možemorilca, dobila pa tam je veliko
 Dekel, ktere v jok in tarnanje je spravila vse vkup.
- 500 Obžalovale so te še živečega Hektorja v hiši ;
 Vrnil iz vojske nikdár se ne bode, djale so namreč,
 Vbežal junaštvu nikdár in silnim rokam ahajskim.
 Tudi Paris se ni obotavljal v visoki palači,
 Ampak je, oboroživši se s krasnim orožjem olepšanim z jeklom,
- 505 Hitel po mestu potém, se na brze nogé zanašaje.
 Kakor če konj izpočít, obilno napasen pri jaslih
 Uzdo raztrga, in urno zbeží ceptaje po polji,
 Vajen kopati v valovih se reke krasnotekoče,
 Stopajóč ponosíto ; drži pa glavo po koncu,
- 510 Grive vihrajo krog pleč, in ves je ponosen lepote,
 Nosijo lahko nogé ga v hlev in na konjsko pasišče :
 Paris Prijamov sin je takó znač Pergama vrha
 Ves v orožji odšel je bliščeč se, solncu podoben.
 Poskakovaje veselo, nogé so hitre ga nesle .
- 515 Kmaló je došel brata, Hektorja vrlega, ko je
 Hotel iz mesta odíti, na katerem kramljál je z ženíco.

- Tega nagovori Aleksander bogom enaki:
 „Tebe, predragi, zeló hitečega res da mudim te
 Odlasaje, in čas sem zamudil po tebi določen!“
- 520 Njemu odgovori pa Hektor s kacígo grivatō:
 „Ljubil nikdo izmed ljudi, kateri bil bi pravičen,
 Dela ne zaničeval bi ti bitve, zakáj ti junak si,
 Ali nalašč se mudiš ter nočes; srcé pa mi moje
 Notri žaluje, kedar le o tebi zaslišim grajánje
- 525 Od Trojancev, kateri trpé rev mnogo zbog tebe.
 Pojva sedaj, zmenila pozneje se bova, če kdaj Zen
 Dopustí nebeskim bogovom vedno živecim
 Vrc mešalen svobode postaviti tamkaj v paláci,
 Nožne oklepe noseče Ahajce spodivši iz Troje!“

Nočni sprehod.

(Obraz iz življenja na kmetih; spisal Andrejčekov Jože).

Mudil sem se tri dni pri svojej teti na Moravškem, kjer se mi je tako prijetno zdelo, da né morem nikdar pozabiti tistega časa.

Šajčeva hiša, — kjer so domá moja teta, — je pol zidana pol lesena, pokrita s slamo in stoji na nekoliko vzvišenem kraji v ozki dolinici. Spodej pod hišo v dolini se vije precej velik potok — Drtišica, kjer klopočeta noč in dan dva mlina. Pred hišo pod hribom se razprostira sadni vrt z velikanskimi hruškami in jablani, ki že donasajo gotovo mnogo, mnogo let obilo sadú Šajčevi družini; od vrta dalje proti zahodnji strani so lepo obsejane njive in spodej v dolini travniki. Na desnem bregu te dolinice stoji popolnoma skrita v sadno drevje vas Svinje in nad vasjó, celó do vrh griča Gaberka širijo se lepi vinogradi, edini v tem kraji kranjske dežele. Na vzhodnji strani vrh griča je zopet prijazna vas Negasterne in za vasjó dviga se kvišku visoka gora sv. Valentina. — Na južni strani, le nekoliko korakov od Šajčeve hiše, je precej visok, obraščen hrib in vrh hriba prijazna cerkvice sv. Mohorja in Fortunata, o kateri vé ljudstvo mnogo pripovedek; na desni strani tega hriba pa, ravno konec Šajčevih njiv, je zopet majhen, pa strm holmec, kjer molé iz goščave sive podrtine starega Rožeškega gradu.

To je popis prijetnega kraja, kjer sem bil tri dni na počitnicah, kraja, ki mi je bil tako mil in drag, da ga ne morem pozabiti, čeravno je le prosto kmečko selišče.

Bilo je že pozno zvečer in cerkovník pri sv. Mohorji je zvonil ravno k sv. Florijanu, ko smo sedeli na vrtu pod veliko tepko in večerjali. Domači so bili že trudni po trdi mlačvi ves božji dan; zatorej so se kmalo odpravili vsak v svoje ležišče; le jaz in stari oče sva obsedela še na trinogatih stolčekih in se pogovarjala, kakó je dan današnji po širocem svetu.

Mesec je priplaval izza hriba ter krasno obseval majheno dolinico, in bleda luč je lukala tudi pomaloma skozi gosto drevje do naju. Ozrem se proti Rožeku, kjer so se dvigale sive razvaline iz gostega smrečja v blede mesečini kakor strahoviti nočni duhovi, po goščavi pa je grdo skovikala sova, edina prebivalka podrtega gradu.

„Jože!“ reko mi stari Šajčev oče, „daj mi daj še pipico tobaka, potlej pa grem pogledat nekoliko po turščici; dozdeva se mi, da zahaja jazbec va-njo; danes zjutraj sem našel veliko storžev oglodanih po tleh“.

Ko napravijo tobak, stopijo v hišo ter prinesó dolgo puško, potem pa zginejo, varno stopaje po razoru in skrbno ogledovaje se, med visokimi turščičnimi stebli.

Meni se tudi še ni poljubilo spat; zatorej vzemem svojo pipo ter se napotim po stezi med njivami proti Rožeku. Mesec je svetil tako lepo, da se je skoraj videlo kakor po dnevi, in mene je vedno nekaj vleklo med staro zidovje. Dolgo sem šaril po germovji navkreber; spodej pri na pol podrtej bajti je renčal pes in se hudoval nad menoj, krog glave so mi vršali grdi netopirji in tu pa tam sem izpodil kako sovo, ki je odletela z lahnim šumenjem v drugo stran.

Prišed vrh griča splazim se na razrušeni stolp, kjer je bila nekdanj kapela, ter jamem krožiti neko prav dolgočasno pesem. Marsikoga bi spreletela groza na tem kraji in ob takovem času, meni pa se je zdelo šele prijetno.

Pod stolpom, kjer sem sedel, bila je nekdanj kapela, kamor so pokopavali protestante, ki so pomrli na Kranjskem, in moja ranjca mati so mi večkrat pravili, da so njihova stara mati dobro pomnili, ko so pokopali nekdanj mlado gospó iz Ljubljane v tej kapeli, ki je bila neki vsa v svili in zlatu opravljena. Nahajajo se še dandanašnji človeške kosti pod stolpom.

Ko se naveličam peti, jamem oponašati sovo, ki je skovikala v drugi strani, in oponašal sem jo tako dobro, da se je jela vedno bolj in bolj hudovati in se mi bližati. Ko sem se tudi tega dela naveličal, jel sem nagajati psu, ki je še vedno lajal spodej ter posnemati njegov glas. — Zdaj zašumi nekaj na spodnji strani grada, ondi, kjer je bilo nekdanj dvorišče. Ker sem bil precej visoko zlezal na stolp, videl sem lahko vse krog sebe; in kaj je bilo? Pod borovcem zagledam majhenega možička s širokim klobukom in v dolgej suknji, ki je neznano hitel kopati in riti v zemljo.

„Kaj hudirja“, mislim si, „ali je ušel staremu Šajcu jazbec v luknjo, ali kaj-li, da ga izkopava, kdo drugi vendar nima kaj opraviti tukaj o tem času?“ — Zopet začnem oponašati zdaj sovo zdaj psa, pa dedec se ni ganil, ampak še bolj je hitel kopati. Potem zapuham parkrat prav močno po lovskej navadi, mislé: „če so Šajčev oče, bodo se mi že oglasili“, — pa nič. Sedaj se sklonim kvišku in zaupijem prav na dolgo: kdooo — paaa — siiii?! Zdajci poneha dedec in pogleda gori; videti pa visoko na zidovji črno postavo, vrže rovnico na stran, stisne klobuk pod pazduho in grozno široko in dolgo prekrizavši se zbeži med smrečjem v dolino tako urno, da so mu štiriletne smrečice in borovčki kar med nogami švigali. Nekaj časa sem se debelo krohotal za njim videti ga, kakó jo pleve, slednjič pa se mi je jel smiliti, zato ga začnem klicati da naj počaka, da ni nič hudega, — pa vse zastonj.

Če sem bolj klical, bolj je dedec tekel, in kedar je prišel do kakega plotu ali meje, ni imel časa preskočiti je, ampak kar zvalil se je čez.

Videti, da se ne da potolažiti, pustim ga pri miru, potem pa zlezem z zidu ter grem gledat na kraj, kjer je kopal. Rovnica je ležala v grmovji, na tleh so bili trije križci iz leskovih šibic, pri zidu pa so bile izkopane tri majhene jame, kakor bi bil kdo polžev iskal. „Ahá“, pravim, „ta je iskal zaklada, se je pa mene zbal“. —

Kmalo potem počí na njivi puška. „Sedaj pa je jazbec padel“, mislim si ter se odpravim urno z grada. In res, kraj turščice v razorji so sedeli Šajčev oče in kresali gobo, zraven njih pa je ležal precej velik jazbec mrtev.

„Ali ste ga, oče?“ ogovorim jih.

„Sem mu že posvetil nemerakaju“, odvrnejo smehljaje, „ki je žrl turščico, sedaj je pa ne bo več. Poglej ga, kako je rejen!“

Nisem jim hotel koj povedati, kar sam videl, ampak slečem si suknjo in se vležem na-njo na trati ogledovaje jazbeca. Stari Šajec so mirno pušili tobak in mi pripovedovali, kako so včasih lovili in streljali zajce in srne po Šipku in Gáberji, jaz pa sem se še vedno na tihem smejal, da sem unega dedca tako oplasil.

Ravno sva mislila iti domú, ko prisopiha po poti gori ravno uni dedec, ki je kopal zaklad. Ves razmršen in gologlav približa se nama in hoče nekaj povedati, pa sapa ga je tako silila, da ni mogel govoriti.

„Kaj pa ti je Lovrencec, da si tako zasopljen?“ prašajo ga Šajec.

„Oh, — oče, — jaz, jaz sem hudi—hudi—di—diča videl“.

„E-te, pa vendar ne. Kakošen pa je bil, in kje si ga videl?“

„Gotovo, oče, prav gotovo; tu-le gori v Rožeku. Le počakajte, da vam povem : —

„Meni je pravil ranjki Ščetinec, ko sva v Koroščevem Benerji trebila cestne grabne, da je v Rožeku zaklad, ki gori vsako sredo večer med šmarnimi mašami. Meni se to leto neznano huda godí, ker ni nič zaslužka, zatorej sem sklenil zaklad izkopati, naj velja kar hoče. Škoda, da je ranjki Ščetinec že umrl, on bi me bil lahko podučil bolj na tanko, kako se koplje zaklad. On ga je bil tudi nekđaj kopal, pa je prišla goreča kača z gorečim repom in pol črnega moža je gledalo iz zemlje, on pa je le kopal in kopal. Potem pa jamejo deževati špičaste preklje in goreči koli, ki so tako padali izpod neba kakor sam hudiman, potlejo jo je moral pa le pobrati, kakor jaz danes.

Nocoj, ko je zvonilo k sv. Florijanú, odmolil sem pet „očenašev“ in pet „češčenasimarij“ za Ščetinčevo dušo, potem pa še en „očenašek“ za-se, da bi me Bog varoval in angeljček varuh vsega hudega, potlejo sem pa vzel rovnico in šel kopat. Sedaj pa poslušajta, kakó je bilo: Urno naredim tri križce iz leskovih šib, ki so bile letos žegnane v cerkvi cvetno nedeljo; potem pa jamem kopati ondi, kjer mi je zaznamoval ranjki Ščetinec. Nekaj časa kopljem in kopljem, kar začno lajati psi in skovikati sove, da je vse prek letelo; kakošen glas sem hotel, slišal sem ga. Jaz se za to nisem zmenil, ker sem precej pogumen, ampak molil sem rožnikranec in kopal dalje, da je vse od mene kapalo, pogledati si pa nisem upal nikamor. Ravno sem prikopal do nekaj trdega in si mislil: sedaj-le ga pa imam, kar se vzdigne vrh zidovja strašno velik črn mož, kakor bi bil iz tal prirastel: bil je večí lahko

rečem, nego je ta-le smreka tukaj. „Kdo pa si?“ zavpil je tako grozno nad menoj, da mi je vse po ušesih zvenelo in májek je letel v drugo stran v Klemenov vinograd. Mene spreleti mraz, potem pa zopet vročina, da je vse od mene curljalo. Urno vržem rovnico stran in zbežim kar morem po hosti, zraven pa sem molil vse molitvice, ki sem jih znal. Hudoba na zidu pa se mi je tako grdo krohotala in režala, da nikoli tacega, za menoj pa vendar ni šel rogaček, menda zato, ker sem molil. Strah me je bilo pa takó, da nisem vedel, ali grem po nogah ali po glavi. Nikoli več ne grem kopat zaklada, če bi imel tudi cel teden požirati tešče sline“.

„Kaj pa je potlej hudič rekel, ko ste bežali?“ vprašam ga.

„Nič — krohotal se je, saj sem povedal, pa nekaj je še vpil za mevoj, ne vém kaj; nisem imel časa poslušati, bilo me je preveč strah. Vedite, da mi je vsak las, čeravno jih imam prebito malo, tako stal na glavi, kakor sveča“.

„Oh oče“, pravim mu, „vi ste vendar abotni. Čemu hodite iskat zakladov v Rožek, kjer jih ni, in ravno tako tudi drugej ne? To so same vraže in sleparije. Tisti hudič, ki ste ga videli, sem jaz, le poglejte me, ves od nog do glave. Jaz sem ondi čakal tega-le očeta, ki so šli jazbeca streljat, vi ste pa spodej uganjali svoje čiri-čare. Saj sem vas klical, da počakajte, čemu ste pa drvili navzdol, kakor bi bili nori?“

Dedec me čudno gleda, pa verjeti le ni hotel; vedno je zatrjeval, da je videl hudiča, da ga jaz mislim le oplahitati in nalegati, da ne bi ga bilo strah. Zastonj sem mu dokazoval, da ni res, on je le trdil, da je bil hudič na zidovji, ki varuje zaklade v Rožeku.

Sajčev oče so se smejali trdovratnemu Lovrencu ter mu djali, naj nikar več ne hodi v Rožek zakladov iskat, da se mu zopet ne prikaže kak hudič na zidu.

Lovrenec ni hotel iti do svojega domovja, ampak je zlezal na Šajčev skedenj ter se zaril v senó, midva pa sva se še dolgo smejala njegovi priprostosti in babjevernosti. Še-le ko je mesec zašel za hribe, šla sva v sobo, kjer sva na trdi klopi prav dobro zaspala.

Moj nočni sprehod pa mi je vedno v spominu, ko sem bil nekaj časa hudič.

Popotovanje po Istri.

(Spisal Vil. Zupančič).

(Konec.)

Cesta, po kateri sva hodila, vije se kakor kača med salinami, kjer se sol dela ali sol raste, kakor bi kmet rekel, in ravno zdaj jo delavci stržejo na kupe. Morje je tu zeló plitvo in umno zaježeno v majhene gredice, v katerih morska voda s pomočjó solnca in vetra izhlapi tako, da sama sol ostane. Lastniki teh salin so meščanje, ali ker je kupčija s soljó državno samotržje, morajo ves pridelek prodajati vladi po zeló nizki ceni. Tudi ne smejo več pridelati na leto ko 300.000 stotov; kar

je bilo več, metalo se je pred malo časom zopet v morje, zdaj se pa koristniše obrača. Med temi salinami gredé, sva kmalo prišla na suho, na pravo slovensko zemljo. Namenjena sva bila k nekemu farmanu na deželi. Znano je, da so duhovni po Istri večidel le Kranjci, še celó škofje niso domači. To veljá posebno od tržaške škofije, in tudi drugače biti ne more, ako se pomisli, da revščina isterskih Slovencev in Hrvatov je taka, da jim ne pripušča svojih sinov v šolo pošiljati; Lahi se pa navadno drugam obračajo.

Tako so Istrani ušli najbolj nevarnemu poptujčevanju, po duhovnih in lecah: Kranjski duhovni niso samo evangelija učili, ampak tudi sveti zaklad narodnosti hranili in gojili, bodi-si na slovenski ali na hrovaški strani. V novjšem času pa že narašča število vrlih domačih duhovnikov, ki delajo v istem duhu kakor Kranjci.

V dveh urah sva bila v Marezegi pri gospodu farmanu S . . . u, rojenem Gorencu, pri katerem sem že marsiktere šolske praznike veselo preživel. Gostoljubno je naju sprejel in razkazal nama krasni pogled, ki se odpira proti Kopru in tržaški okolici.

Koper plava na morji, kakor silna riba, Trst je pa skrit za neko goró. Stoji v Marezegi pred cerkvijo velikansk hrast, namesto navadne slovanske lipe, v njegovi senci včasih mladi svet popleše.

O svetem Vidu je červ v vsaki črešnji, pravi isterski prigovor. Tako je tudi skoraj v vsaki vasi kak Karnjel ali Furlan iz karniških hribov, ki zidari, barantá s tobakom, kruhom in rakijo, laške vloge in pisma dela in kmete pri tej priliki odira, kolikor more. Kedar si je kaj cvenka nabral za stare dni, pa hiti v domače hribe, in vživa sad svojega truda in truda ubogih kmetov.

Po kratkem počitku sva se dalje napotila čez Truške, plezaje po strmih hribih in globokih žlebovih, ki je dela reka Rukavac, in prispela sva v najhujši vročini v Topolovac — tudi h kranjskemu farmanu. Govori se tukaj že hrovaško. Čem bolj proti sredi dežele, tem večja je revščina, ker morje je za Istro redivni živelj, kakor za Kranjca polje in gozd. Še po pet ur daleč hodijo ženske vsako jutro z mlekom v Trst in so opoldne že zopet doma. Kar je dalje, tam pa siromaštvo kraljuje. Od Topolovca sva prišla v Kostabono, zopet na slovensko stran. Tukaj je stal rimski Castrum Bonae. Še stoji benečanski stolp na šest voglov, in cerkva svetega Elija je sezidana na mestu, kjer je bila njegova samotna kočica. Raste tu najboljši refoško, neko črno malozrnato grozdje, ki daje silno dobro vino, črno ko tinta.

Naprej popotovaje se zopet približava morju in prideva v Dvor (Corte d' Isola), ki na sternem hribu stoji. Farman V . . . naju je ljubeznivo sprejel, in nama celo okolico razkazal. Vidiijo se od tod saline piranske, ki so še trikrat večje od koperskih, in kedar je nebo jasno, vidiijo se tudi v daljavi bele palače benečanske.

Gospod duhovni je pripovedoval marsikaj mičnega, kar je doživel in zvedel v mnogih letih, ki jih je tam prebil. Tako je pravil, da pred nekimi leti niso krav molzli in mleka prodajali, kar jim sedaj toliko nese. Sviloreja je tudi nova vpeljava, in je z oljem in soljó vred po-glavitni pridelek uboge dežele. Istran je sploh delaven, zraven pa skop in vedno nezadovoljen s tem, kar ima, zavidljiv in včasih ne loči dosti jasno svojega od ptujega blaga; nasproti pa je zelo zmeren v jedi in

pijači. Slabe lastnosti izvirajo večidel od laškega gospodovanja; saj se to povsod vidi, da vsak narod jame pešati, ako se mu vzemó stare domače naprave, ki so mu priraščene kakor duša telesu.

Drugi dan je g. farman zapregel konjiča, in drdrali smo vsi trije po puljski cesti skozi tesno in zeleno dolinico. Kmalu pridemo do reke Rukavac (laški Dragogna), ki je v teku stoletij dolgo in plodno ravnino nanesla, ki derži tje do morja. Hribje so na obéh stranéh obraščeni z oljkami in smokvami, na dnu pa raste terta in formentin (turščica) prav veselo. Kazal nama je farman mesta, kjer je bila nekđaj luka, in videla sva železne kroge skali pribite, na ktere so menda Rimljanje in stari Iliri ladije privezovali. Vse to je zdaj pol ure od morja oddaljeno.

Reka Rukavac je tudi zarad tega jako važna, ker je naravna in natančna meja med slovenskim in hrovaškim plemenom. Takraj reke je govorica slovenska, in noša z malimi razločki tista, kakor tržaških mandrijanov, unkraj kraljuje pa hrovaško-srbsko narečje, široke hlače se umaknejo ozkim, in klobuk je špičast slamnik. Okoli Pulja in v Liburniji je zopet drugača noša, ženske se pa povsod enako nosijo bolj po laški šegi.

Pridrdrali smo čez rukavski most v Kostel, laški Castel Venere (rimski Castrum Veneris) in kmalu potem v Bujé. Tu sva se ločila od dobrega farmana. Bila sva na rudeči zemlji, na kateri merzlica vlada; ni čuda, da pripisujejo ljudjé ravno barvi sveta to škodljivo lastnost. Kmalu naju je nevihta vjela, prisiljena sva bila pribežati na kmečki voz, ki je ravno po isti poti šel. Ni nama bilo žal, ker našla sva na njem pod omarelamí več možakov, pravih originalov. Bili so Bujčani, Slovani, in smem jih imenovati prototipe slovanskih kmetov, ki prebivajo v laških mestih in okoli njih. Laški duh je je od zunaj oblizal, govore hrovaški in laški prav resnobno in pametno čez to in uno. Ali težko nama je bilo smeha se zdržati, ko sva pogledala njih obleko. Hlače sicer so imeli kratke do kolen, nogovice in postole po navadi; ali čudno se je s tim vjemal frak in optima forma, iz domačega rujavega sukna, in vrh tega star pokvečen cilinder. Pravili so, da kupujejo stare cilindre po mestih od gospode. Taki možjé v Bujah zjutraj v kavarni kavo srkajo in kvartajo, pozneje pa vsaki dan na polji delajo.

Še tisti večer sva priromala v temni noči v Tičan, vsa premočena in trudna. Sprejel naju je stric, ki biva v samotnem dvoru na griču, ne daleč od mesta, kjer se pazenska in tržaška cesta križate. On je bogat in pošten Lah, ter dobro govori tudi hrovaški (ali ilirski kakor pravi) in ne mrzi naroda, sredi kterega živi. Najhujši sovražniki slovanstva niso Lahi, kakor tudi Nemci in Madjari ne, ampak domači odpadenci, ki se sramujejo svojih slovanskih roditeljev. Stric torej nama je pokazal v veliki sobani ukajene podobe svojih dedov, prišlih iz Benetek čez morje, in v neki stekleni omari voščeno podobo papeža Pavla II., ker je bil iz patricijske benečanske rodbine Barbo. Iz te rodbine je bila tudi stričeva stara mati, ni torej čuda, da ima v toliki časti podobo, ki je v Rimi narejena po nekem kamnitem originalu, kakor spričuje napis.

Bil je malega šmarna dan, šli smo torej vsi k sv. maši v Višnján (Visignano). Zalostno smo gredé ogledovali vinograde, ktere je bila večerajšna toča potolkla. V Višnjánu ni bilo nič posebnega, v treh dneh

sva dovolj ogledala ves kraj, stričev voz naju je peljal naprej v Poreč, zdaj zborna mesto isterske dežele.

Poreč je pravo morsko gnezdo na pol podrto, in stoji kraj plodnega in cvetočega polja. Krasno ima luko, katero varuje zelen otočič pred hudim napadom valov in vetrov. Tu je škofijski sedež postavil nemški kralj Oton II. in tudi stolno cerkev sezidal, ki še zdaj stoji in slovi zarad glavnega altarja, ki je iz zgolj mozaikov sestavljen. Poreški škofje so veliko moč imeli, dokler ni mesto pod Benečane prišlo l. 1271.

Vzela sva vozilne liste za parobrod, ki se je že pripravljaj za pot v Pulj in velike oblake dima valil v zrak. Zapustila sva suhi element in izročila se spet mokremu. Parnikova piščal trikrat zažvižga, kolesi se zasučete in počasi se pomakne Loydov parobrod na visoko morje, in tu še le jo zavije z vso močjó proti jugu. Komaj smo bili iz luke, nastane huđ nasproten jug, ki vzdiga velikanske sive valove na morji in temne oblake na nebu.

Jako je bila ovirana vožnja; naš majheni parobrod je plesal kakor orehova lupina zdaj vrh grebena silnega valova, zdaj v dolini med dvema, ki sta ga hotela pogoltniti. Neprenehama so pršele slane morske pene čez brod, in namakale uboge potnike na tretjem redu, med kterimi sva bila tudi midva. Morska bolezen je kmalo začela razsajati, pa ni poznala razložka: z enako srditostjo je zagrabila prostaka češkega krdela na zadnjem redu in nališpano gospodo na prvem, krepkega moža in nježno gospodičino; celó neumni živini, psom in teletom ni prizanašala. Mornarji pa so nosove vihali ter srpo gledali, ker so morali vedno očejati in pomivati nesnago. Od konca sva se midva smejala tej kolobociji, ali na zadnje tudi mene zadene občna osoda. Neznano hudo mi je prihajalo, tiho sem si poiskal kotiček, kjer sem se vlegel na velik svitek vervi, in zagrnil se proti valovom z neko staro plahto.

Veliko se je že pisalo o morski bolezni, veliko pomočkov nasvetovalo: edino gotovo zdravilo je le pomirjenje morja ali pa trdna negibajoča se tla pod nogami. To sem si tudi jaz mislil, ko sem tam ležal; zdelo se mi je pri vsakem zibljeji broda, da se moje truplo naprej pomika ter da mi neka moč drob nazaj drži, tako da v meni drugega ne ostane, kakor neizmerna bolna votlina. Med tem je moj tovarš, trdnjega želodca od mene, mirno svoj tobak pil, nagnivši se zdaj na levo ali desno, zdaj nazaj ali naprej, kakor je bilo treba, da ne pade.

V zalivu, ki pelje do Pulja, je bilo mirneje morje, in tu se bolniki zopet malo oživimo. Na desni in na levi zaliva se bliščé trdnjave in zevajo črna žrela topov; zmeraj oži prihaja zaliv in zmeraj gosteje so trdnjave; ob konci se morje zopet razširi, in sprejme nas prostorna in globoka barkostaja. Mračilo se je že, ko sva stopila na suho, dokaj zdelana od poti, ki je bila trpela šest ur.

Nisva se dolgo mudila v Pulji, ki je bolj podoben vojaški naselbini ko mestu, le čez noč sva bila tam. Drugo jutro sva ogledala arsenal, Dijanin tempelj, tako zvana „zlata vrata“ — vse ostanke stare „Pietas Juliae“. Občudovala sva znani krasni amfiteater. Silen je moral biti narod po telesu in po duhu, ki je kamne velike kot majhene hiše nako-pičil v takošne stavbe, ki edinijo z vekovito trdnostjo toliko lepoto in harmonijo! Dolgo sva zamišljeno gledala lepe oboke, in težko sva se ločila od imenitnega poslopja, ter koračila proti Paznu nazaj.

Prišedša na neko visočino, ozreva se še enkrat nazaj in prelepa panorama se nama pokaže. Ležala je nama pred očmi vojna luka, velikemu jezeru podobna, kajti ne vidi se zaliv, ki jo veže z morjem. Sredi jezera je majhen otok, na njem tako zvan „Trockendock“ za popravljanje vojnih ladij. Zraven plava silen plav, skoraj tak, kakor nam slikarji Noetovo barko predstavljajo, in to je plavajoči „dok“, s katerim se ladija lahko vzdigne nad vodo in popravi, da je ni treba na suho vlačiti. V posebnem zalivu so vojne barke, ki niso v službi, in nimajo zatorej polne oprave. Mesto 'obdajajo od vseh strani trdnjave in nad vsemi kraljuje grad. Na levi precej zuuaj mesta v mirni velikosti stoji amfiteater. Veliko palač v kraljici Adrije, v ponosni Veneciji, je sezidanih iz razvalin stare Pole, in posebno sedeže iz amfiteatra so skoraj vse zvozili za zidanje. Še le naša vlada je temu razdoru konec storila in marsikaj popravila, kar je že bilo podrt.

Hodila sva eno uro, predno sva prišla iz okrožja skritih trdnjav in nasipov. Od Pulja do Žimina je najdaljši pot (vsaj nama se je tako zdelo, ker deževalo je in lačna sva bila). Vsakih štiri ali pet ur sva prišla do kake hiše ali vasi, v Galesano, Vodnjan (Dignano) in San Vimenti; povsod so le majhni griči z brinjem, nikjer vode ali potoka.

Od Žimina naprej, kjer sva prenočila, kažejo kraji veseliši obraz, in predno se pride v Pazen, spremeni se prizor popolnoma. To mesto leži v globoki romantični dolini, obraščeni z lepim drevjem. Med divjimi pečinami se vije potok in je večkrat preskoči, tako da slape dela. Na severji se začne v bližavi žalostno sloveči Kras, nazaj proti jugovzhodu pa se odpirajo najlepši isterski predeli pod Učko goro.

Hotela sva videti tudi ta del Istre; krenila sva jo tedaj nazaj v Gradišče (Galignana), kjer sva dva dni gostoljubnost farmanovo vživala ter se spočila. Gradišče je čedna vas na strmem hribu. Valvazor jo je narisal obdano z zidom, ki še sedaj na več krajih stoji. Ostala so tu, kakor skoraj v vseh mestih in vaséh po Istri, velika mestna vrata, ktera Lah zdaj kakor že ob času Danti-jevem „munda“ imenuje. Pri vratih je „berlina“ to je neka železna naprava, na katero so nekdanje oklepali hudodelnike in je izpostavljali obnemu zasramovanju. Pri vratih ali pa v „Loggi-i“ to je v pokritem, in na vse strani odprtem prostoru se zbirajo možjé v posvet o srenjskih rečéh. „Loggia“ se nahaja v vsakem večem tergu ali vasi. Cerkevni stolp je star in precej visok; iz njegove line se odpira krasen razgled na zeleno Učko, in na prijazno Cepiško jezero z nogradi, ki ga obdajajo in rodé cepiško vino, Kranjcem nekdanj znano zavoljo njegove sladkosti in moči.

Dobro okrepečana sva se poslovila od prijaznega kučegazda in se zmerom bolj bližala morju na vzhodni strani Istre. V pol uri sva prišla v Pičan (Peden), ki leži kaj romantično v senci košatih lip in kostanjev. Nikdo ne bi mislil, da je bil tu nekdanj škofijski sedež. Nekdanji škofov dvor, črna stara hiša, je slabiji nego marsikteri farovž na Kranjskem, in cela škofija pičanska je bila manjša, kot naše dekanije. Cesta, ki se vije krog silnih in strmih skal, naju je peljala v krasno cepiško dolino. Srce se nama je širilo, ko sva šla mimo jezera po zelenih travnikih, čez reko Rašo, ki je napaja in jezero z morjem veže. Do le-sem je segala nekdanj hrovaška zemlja, bila sva v Liburniji.

Kmalo prideva do plominskega kanala in cesta se pri Kršanu zopet vzdigne in pelje visoko nad morjem ob strmem bregu proti Reki. Najpred prideva v mesto Plomin (Fianona), ki visi nad morjem kot sokolovo gnjezdo, umazano pa vendar romantično zaradi starega zidovja, kterege je sploh po celi Istri veliko. Od Plomina naprej sva imela najprijetniji pot. Globoko pod nama je sinje kvarnersko morje kipelo in bobnelo proti skalnatemu bregu; ne daleč je zelenel v čarobni lepoti otok Čres z belim samostanom Farizanskim, čez Čres pa je segalo oko tje na Krk in daleč do bosanskih in dalnatijskih skalnatih vrhov. Vedno sva imela pred očmi belo Rečansko mesto, kakor da bi je mogla z roko doseči, da-si tudi je bilo še pet ur daleč. Nad našima glavama se je dvigal megleni Sisol, ki je del Učke gore (Monte maggiore) in je skoraj ves z divjo salvijo preraščen. Ves morski breg pod cesto je bil raju podoben; celo pot so naji spremljali hladni gaji, lepo dišeče oljke in trte polne najlepšega grozdja.

Tako sva prišla v Beršec (pravilno Vršec) sredi pota med Plominom in Reko, in sva obiskala g. farmeštra. Bilo je v nedeljo, in slišala sva celo mašo v slovanskem jeziku peti, le tihe molitve so bile latinske. Ne dolgo, kar je tu še čestitljiva glagolica kraljevala, in preveč so se prizadevali jo odpraviti.

Ljudje so po celi Liburniji nepopačeni Hrvatje, krepki ribiči, mornarji in poljedelci. Nosijo dolge hlače in kamižole iz rujavega sukna, in plave kape s čofom, turškimi podobne. Drugi dan sva stopila v ladjico, ki je bila polna ljudi, in v štirih urah sva priveslala na Reko, ker ni bilo vetra, da bi se bila mogla z jadri vožnja pospešiti. Lepa je bila le-ta vožnja tik najlepšega brega cele Istre; tiho in gladko je bilo morje kakor zrcalo, le delfini so v velikih trumah igraje in kvišku skakaje dolge brazde delali.

Videla sva Moščenice, Lovrano, Abacijo — kraje, kjer lavorika raste v celih gozdih in pomlad ne mine; hitela sva mimo Volovskega in Kastva, ter stopila iz barke na Reki. V malo urah sva bila zopet na Kranjskem, sicer trudna po štiridesetdnevnem popotovanju, ali zadovoljna s tem, kar sva videla in doživela.

Narodne priče, navade, stare vere.

(Nabral in razglasil M. Valjavec).

(Dalje.)

III. (**Mesec.**) 5. Tisto v meseci, kaj se vidi notri v jem, je en hlapec. V prvo vreme je mesec tak lepo svetlo kak sunce, te pa so meli lidje navado po noči delati, kajti po dnevi bilo je jako vroče. Tisti hlapec je službo pri enem gospodi pak je mogo po noči zmetovati (— gnoj v tñ štale metati) pa je jako kleo mesec, zakaj tak lepo sveti te pa ga je bog kaštigo, da ga je mesec v sé notri vzeo. Za to se še zdaj vidi notri v meseci, kak da bi kakšni človek bio, kaj kramp v roki drži a na krampi je gnoj. Štajerska.

6. Pravi se, da je v meseci Martin kovač, kajti sta ednok en hlapec pa ena dekla nekaj delala na njivi te pa se je hlapec, kerimi je ime bilo Martin Kovač, grozilo meseci, da mo bo nekaj včinja, za to pa je te jega mesec pogutno i še je dendenešnji notri. No mesec je prle tak svetel bio kak sunce a zaj pa ne je, kajti je Martin Kovač notri. Loparšica št.

7. Pripovidavlejo, da je bio ednok eden človik, ka je meo po dnevi dosta dela pa nej meo čas, ka bi si zorao a bila je že sila, te pa po noči mejsec svetio pa je šou po noči orat pa ga je mejsec gor zeo pa je dendenešnji tak viditi v mejseci, da eden človik orje z dvema konjema. Slovenska Bistrica na Ogerskem.

8. Črnina v mesecu je led, zato je mesec mrzel, akoprem sveti kakti sunce. Po Zagorju i Medjimurju.

V mesecu je Adam i Eva. Varaždin.

V mesecu naklada jeden človek gnoja, ima kola i dva vole pri-prežene. Varaždin.

V mesecu su dva človeki, oni su se na svetju kečkali pak ih je vrag vu mesec odnesel, gde se budu do sudnjega dana kečkali. Varaždin.

9. Jeden pot je jen mož po noči, gda je mesec svetil, gnoj reska-pal. Onda je bog dal, da se je to na nebu poznalo zato, da je noč odredjena za počinek, i još vezda je poznati na mesecu kakti da bi gdo s kopači zamahnul. Varaždin.

10. Mesec je bia predi tak svetel kak sunce, ali enkrat sta morala iti eden hlapec in dekla po noči gnoja razkapat. To se je jima ne do-palo te sta mesec preklela, ali mesec je dva oba ná-se potegna ino od tistega časa je on bole temen kak sunce in še zdaj se vidi človek s krampom v meseci Babenci štr.

11. Enok je ena dekla mogla vsakšokrát pri mesci gnoj nakápati pa se je enok razčemerila ino je kramp v mesec vrgla, zato se vidi zdaj notri v mesci kak en človek in kola. Lotmerk, štr.

12. Na mesecu je nekakov ded. Jedenkrat se je išel jeden mož vajdlat, da bo on hitiu blato na mesec pa je rihtik hitiu, a zato se je mesec resrdiu pa ga je potegnou gori ta. Vinica.

13. Jedin put je jedin groabar groabau pak je mesic cielu noč svietiu tak kak i sunce. On je čekau, da bu noč, nikak se nije mogiu noči ščekati. Zato je hitiu na mesic z lopátom zemlje pak se je i on z zemlju prijeu i onega človeka zoveju stari diedač. Nedelanci.

14. Mladi mesec je dober za onoga, koj nema penez. On mora opaziti mladoga meseca vani, ali ne pod krovom, kajti koj ga pod krovom spazi, on je nesrečen. On mora iti kam k vodi tak, da njega navek vidi, da ne dojde za sencom, i kad dojde k potoku, onda naj klekne i po prazni mošni bije i reče: da bi bila ov mesec puna mošna a ne tak, kak ov mesec. Kad je to včinił, mora domov iti tak, da ne gledi več meseca, drugač mu zeme mesec pak nazaj; a kad dojde do-mov, mora iti taki spat i ne sme se predi zbuditi, nek sunce zijde i ne kesneše. Varaždin.

15. Ako človek spod strehe gledí meseca mladoga, on je celi me-sec gladen i nemre se nigdar dosti najesti. Toplice.

Iskre.

(Spisal F. Zakrajšek).

Marsikteri leti lahko po življenja cesti kakor hlod po gladki drči; ali na zadnje čaka tudi njega ostrá sekira.

Vrlina je cvetlica, ki raste pod vsakim pasom naše zemlje.

Ker si le človek, zató trpiš. To te pa loči od drugih bitij na zemlji, da čutiš in veš čemú.

Prava svobodoljubnost ne brepeni po slepi razuzdanosti. V resnici svoboden je le tá, kdor pozna meje svojih pravic, kdor se jih na svojo korist poslužuje in je strastim za vselej slovo dal. Svoboda je po tem takem še le pravo vodilo, po katerem spoznavamo dobroto in ceno postav. Kdor pa te zaničuje, ta se je sam obsodil in ovadil, kaj da je. On je namreč suženj napuha, kateremu kot maliku tlačanski koleno pripogiblje, samo da v svoji slepoti tega ne razume.

Zlato níža ceno človeškega duha; ono pa je oča grdi samopašnosti. Ali kdo mu daje prav za prav tako ogromno čast in oblast? Sebičnež, ki se pase nad njegovim mrtvim leskom in ki bi se nemara rajši življenja iznebil, kakor se ločil od svitlega mamila; ali njemu ne bije sočutno srce, trda in rumena kepa leži mrtva in nečutna v skrinji, ko sebičnež umira. Znotrina človeška pa je čuteči duh, čigar ambrozijske sape vejejo krog smrtne postelji v milem sočutji. Ljubezen tolaži umirajočega kakor z rahlimi pesmami, da ne sliši glasne sove, ki mu blizo skovika.

Očitno mnenje spoštuj kot pristojnega sodnika; vendar ne misli, da se ni še nikdar zmotilo. Nevedoma si je že marsikaj tako rekoč iz devete dežele vzelo, ko je kaj presoјalo, in to zató, ker ne sodi po postavi, ampak le po nekem v obče pravem nagibu, ki pa ne more iti med ozke meje določnih paragrafov.

Obzor.

Vabilo v dramatiško društvo. Dramatiško društvo v Ljubljani se je dokončno ustanovilo in vabi vse Slovence, da mu pristopijo kot udje v prav obilnem številu. Pri veliki važnosti tega novega domačega zavoda za omiko našega naroda in sploh za kujiževnost slovensko, naj stoji tu popolno vabilo, kakor se glasi od besede do besede:

„Njih Veličanstvo presvitli Cesar so s previšnjim sklepom od 2. marca t. l. dovoliti blagovolili, da se napravi dramatiško društvo v Ljubljani.

Slavno predsedništvo c. k. deželne vlade je 18. aprila t. l. potrdilo pravila, po osnovalnem odboru predložena, katerih poglobitvi obsežek je ta-le: Namen društva je vsestransko podpirati in pospeševati slovensko dramatiko. Zatorej hoče društvo:

- a) skrbeti, da se razvije slovensko dramatiško slovstvo, in v ta namen izdajati glediške igre,
- b) vstanoviti svojo dramatiško učilnico,
- c) napravljati glediške predstave,

d) osnovati dramatiško knjižnico in omisliti potrebno opravo.

Ud postane lahko vsak izobraženec obojnega spola. Neoporečen glas je bitni pogoj, da se kdo v društvo sprejme in da v njem ostane.

Udje se ločijo v prestavljajoče, pisalne, podporne in častne.

Vsak ostane ud, dokler ne naznani odboru naročito svojega odstopa.

Vsak ud ima pravico :

a) da pride k velikemu zboru, pri katerem se lahko glasí pri vseh razgovorih, glasuje in voli odbor, pa tudi sam je lahko izvoljen,

b) da lahko odboru podaja nasvete, kateri se tičejo društvenega namena.

c) da dobi vse po društvu izdane knjige po znižani ceni, da rabi društveno knjižnico in prihaja k društvenim vajam.

Dolžnost predstavljajočih udov je, da se redno vdeležujejo učilnih vaj in da prevzamejo odločene jim naloge.

Dolžnost pisateljev je, da spisujejo društvu primerne knjige.

Da pa more spolnovati društvo svoj namen, plačuje vsak ud na leto en goldinar, podporniki pa dva goldinarja a. v. Ta donesek se plačuje v prvi polovici leta, (t. j. do konca meseca junija).

Pisateljem in predstavljajočim udom sme odločiti odbor po zmožnosti društvenega imetka primerno nagrado.

Dohodki društveni so :

a) letni doneski udov,

b) prejemki za prodane knjige,

c) prihodki od javnih predstav,

d) dobrovoljni darovi.

Društvo ima svoj sedež v Ljubljani, vendar sme tudi po družih po večer. slovenskih krajih s privoljenjem c. k. deželne vlade podružnice v v smislu teh svojih pravil osnovati.

Ko osnovalni odbor to za vse Slovence radostno novico na znanje daje, ob enem prijazno vabi vse ljubitelje slovenske umetnosti, vse častitelje veličastne modrice Taliže, da obilno in brez odloga pristopijo k novemu društvu. Evo, dragi rojaki, novo polje, kjer bo skušal slovenski génij mlade svoje perute. Kar so izvrstni domorodci že dolgo želeli, kar se jim je pa le z malim vspehom izpolnivalo, ker so bile posamezne moči preslabe, skusimo zdaj z združenimi močmi. Položimo temelj narodnemu gledišču, katero bo bistrega uma slovenskega vredno, katero bo prijeten dom za narodno razveseljevanje, šola lepih uravov in čiste narodne besede, ter budilno zrcalo plemenitih čuvstev in djanj človeških. Blag namen, ki si ga je društvo postavilo, ta nam bodi uspešno priporočilo pri vseh prijateljih slovenskega naroda.

Obilno tedaj pristopljajte, dragi rojaki, vsak po svoji sposobnosti, v naše kolo, razglašajte društveni namen, in vabite vsaki v svojem krogu. Posebno se priporočamo vsem odboram slovenskih čitalnic, da bi nam pomagali po svoji moči, saj bo društva napredek in obilen sad dramatiške umetnosti posebno tudi njim v korist.

Lepo prosimo tiste rodoljube, ki bi hoteli društvu poverjeniki biti, da nam hitro blagovolé naznaniti svoja imena, da jih razglasimo. (Op. Vredništvo slov. Glasnika bode rado prevzelo nabiro društvenikov za celovško okolico. Vred.)

Za Ljubljano sta prevzela poverjeništvu gosp. Dr. Jernej Zupanec, notar in blagajnik slov. Maticе, in gosp. France Vidic, trgovec in blagajnik čitalnice ljubljanske.

Društveno leto začnemo s 1. januarjem 1867. leta.

Dopisi naj se pošiljajo „odboru dramatiškega društva v Ljubljani“; letne prineske sprejema začasni društveni blagajnik, gosp. Dragotin Žagar, uradnik c. k. deželne blagajnice v Ljubljani.

Končno se še obračamo do tistih naših rodoljubov in pisateljev, ki imajo izdelane dramatiške igre, naj so izvirne ali prestavljene, da bi nam jih hoteli naznaniti, ali pa precej rokopise poslati, na društveno porabo.

V Ljubljani dné 1. maja 1867.

V imenu osnovalnega odbora:

Luka Svetec,
predsednik.

Josip Nollí,
tajnik.

Cvetnik. Berilo za slovensko mladino. Vredil A. Janežič. Drugi del. V Celovcu 1867. V založbi E. Lieglove knjigar-nice. — Pod tem naslovom je ravno kar prišlo na svitlo novo slovensko berilo, ki je sosebno namenjeno slovenski mladini v nižih razredih naših gimnazijskih in realnih šol. V skrbnem izboru in kolikor je mogoče v pravilni besedi obsega 127 krajših in daljših spisov v vezani in nevezani besedi od raznih slovenskih pisateljev, med katerimi jih je polovica prozaiških popoluoma nova. Sestava je enaka sestavi prvega dela, ki so jo za nježno mladenško dobo kot najprimernišo potrdili najboljši šolnikarji. Večina sestavkov je pripovedovalnega ali opisovalnega zapopadka; vendar se je vrstilo tudi nekaj ložih mravno-podučnih spisov, ker berilu ne more biti samo naloga, da služi jezikoslovnemu nauku in mladini duha s koristnim znanjem bogati; treba je po njem naši mladeži tudi srce plemeniti in jo za vse, kar je dobro in lepo, že v nežnih letih z ljubeznijo ogrevati. Da se je dosegla večja edinost v pisavi, potrebna je bila marsikaka poprava v oblikah, sem ter tje pa tudi predelava v besedah; naj se blagovoljno prizanese, če je ostala, vsej skrbi vkljub, še tu pa tam kaka hiba v tej zadevi. Tudi na to se je gledalo, da se nahaja tudi v pričujočem drugem delu blizo od vseh boljših slovenskih pisateljev vsaj eden ali dva spisa, da postane berilo v resnici zrealo narodove književnosti. Knjiga šteje, kakor I. del, 176 strani in veljá, trdo vezana, po vseh bukvarnicah 74 nkr.

* G. L. vitez pl. Gutmansthal-Benvenuti je dal na svitlo kratko sadje-rejo za slov: kmete pod naslovom „Kratki nauki za sadjorejo“, ki jo je spisal g. Drag. Ferd. Ripšl, župnik v Loki. Knjižica, ki šteje 39 strani, je prav umevno pisana in tudi z nekterimi podobami pojasnjena. Želimo našim kmetom v prid, da se razširi to koristno delce po vseh slovenskih stranéh in povsod prinese obilnega sadú; cena mu je samo 10 nkr.

* Odbor za izdavo Vukovih del je dal v Beču v natis „Život i običaje naroda srbskog“, posmrtni rokopis rajnega Vuka Karadžića.

* V A. Jakičevi tiskarnici so se jele tiskati slovečega narodnega pisatelja Mijata Stojanovića „Narodne pripoviedke i pjesme“.

Listnica. G. D. T. v Št. Jurji in F. L. v L. Kmalo pride na vrsto; g. J. K. v Lj. Prva dobra, druga preobupna; g. F. M. v N. m. Beseda dobra, snov premalo zanimiva; g. V. M. v V. Vse v redu; g. F. Pl. v Z. Došlo; g. F. K. v Z. Ker se tekoče poletje že s prihodnjim številom konča, utegne bolje biti, da se pričnó pomenki „o naših literarnih zadevah“ še le s 13. šte.; g. J. P. v L. Hvala, obljuba jako draga.